

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЛУГАНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ Е.О. ДІДОРЕНКА

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КРУГЛИЙ СТІЛ**

**ВИМОГИ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА І
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ
У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ПРИ ЗДІЙСНЕННІ СУДОЧИНСТВА**

м. Кропивницький

УДК 34+35(477)(082)

Вимоги верховенства права і забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності та при здійсненні судочинства: Всеукраїнський науково-практичний круглий стіл (в авторській редакції), (м. Івано-Франківськ, 23 листопада 2023 року). м. Івано-Франківськ, 2024. 155 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол №8 від 28 лютого 2024 року)*

Публікується за матеріалами Всеукраїнського науково-практичного круглого столу «Вимоги верховенства права і забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності та при здійсненні судочинства», який відбувся 23 листопада 2023 року в Луганському навчально-науковому інституті імені Е.О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Івано-Франківськ).

Видання може бути корисним для студентів, аспірантів (ад'юнктів), слухачів магістратури, студентів та курсантів закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблематикою верховенства права та прав людини. Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти, а також структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, практичних правоохоронних органів, які рекомендували ці матеріали до друку.

©ДонДУВС, 2024

товариств. Чернігівський державний інститут економіки і управління МОН України. Чернігів: РВК «Деснянська правда», 2007. 160 с.

7. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с. URL : <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2021/01/Proekt-Koncepcii-onovlennja-Civilnogo-kodeksu-Ukra-ini.pdf>.

КИРЧУК Вікторія,

студентка 2 курсу магістратури, МПУД-22
факультету суспільних і прикладних наук
ЗВО «Університет Короля Данила»
(м. Івано-Франківськ, Україна)

Науковий керівник:

ЗАГУРСЬКИЙ Олександр,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та публічного управління
ЗВО «Університет Короля Данила»
(м. Івано-Франківськ, Україна)

КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Поширення корупції є одним із найважливіших руйнівних факторів, що впливають на економічну та національну безпеку кожної країни. Корупція серйозно перешкоджає належному функціонуванню всіх соціальних механізмів, перешкоджає соціальній реформі та модернізації національних економік, створює недовіру до суспільних інститутів суспільству і справедливо вважається однією із загроз економічній та національній безпеці держави в сучасних умовах.

Це складає необхідність розслідувати характер і зміст корупції та розробити та впровадити контрзаходи в інтересах держави та

народу. Невизначеність сприйняття корупції як деструктивного явища, що підриває основи державності, передбачає довільну інтерпретацію і, відповідно, прийняття неефективних контрзаходів. Через те актуалізується необхідність уточнення поняття «корупція» та розкриття її сутності як явища, а також визначення його специфіки на сучасному етапі розвитку країни.

Безсумнівно, що, як і будь-яке значне соціально-економічне явище, не існує канонічного визначення корупції, яке передбачає різноманітність застосовуваних підходів і тлумачень. Корупція є складною конструкцією, коріння якої має відношення як до адміністративних, так і політичних інститутів. При цьому, корупція є не лише економічною, а й правовою категорією, що має неоднозначний вплив на соціально-економічну систему будь-якого суспільства. Тлумачення поняття корупції в українському законодавстві надавалося в нормативно-правових актах спеціального антикорупційного характеру. Так у ст. 1 Закону України «Про боротьбу з корупцією» (1995 р.) під корупцією «розумілася діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг» [1]. Водночас, на доктринальному рівні висловлювалася позиція про те, що корупція тісно пов'язана з організованою злочинністю та насамперед (чи лише) має відношення до набуття вигоди матеріального характеру. Наприклад, М. Камлик і Є. Невмержицький вважають, що «корупція – це діяльність службовців, пов'язана зі зловживанням службовим становищем із метою отримання незаконних прибутків і пільг матеріального характеру» [2, с. 71]. З інституційної точки зору корупція може бути представлена як злиття економічних інтересів органів державної влади з економічними інтересами представників кіл організованої злочинності і навіть як злиття економічного зі звичайним (злочинним) злочином. Підтвердженням цього явища є створення та розвиток організованих злочинністю

підконтрольних організованій злочинності – банків, спільних підприємств та різних торгових організацій, що використовуються як прикриття для діяльності й легалізації примусового та незаконно придбаного капіталу. Його інвестиції в економіку поглиблюють криміналізацію самої економіки, а отже, політичної та соціальної сфер життя держави та суспільства. За оцінками, до 80 % його надходжень інвестується у бізнес злочинними групами (кожен третій організатор розкритих злочинних груп керує підприємством), що каталізує процес перетворення організованої злочинності в потужну розгорнуту систему, яка вимагає лідерства в економіці та політиці.

Вважаємо, що корупція є результатом опортуністичної поведінки державних чиновників, що впливає із складності контролю громадян над їхньою діяльністю або через високі трансакційні витрати чи відсутність відповідних повноважень. У більш широкому розумінні корупція є результатом інституційної хвороби, яка проявляється в умовах дефіциту ресурсів, неправильної політики чи методів її проведення.

На думку Є. В. Глушко, корупція, як соціальне явище, охоплює всю сукупність діянь, пов'язаних із неправомірним використанням особами наданої їм влади та посадових повноважень із метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб, а також інших правопорушень, що створюють умови для вчинення корупційних діянь або їх приховування [3, с. 79].

Застосування інституційного підходу до цих проблем чітко визначає розташування неформальної економіки та корупції в загальному економічному середовищі. Найчастіше це місце знаходиться в зоні перетину конфліктів між приватними та державними інтересами у сфері конфлікту, де різні типи ірраціональної поведінки можуть проявити себе як домінуючі.

Корупція також може розглядатися як форма злочинної діяльності. Засновник цієї точки зору – американський економіст Г. Беккер. Відповідно до економіки злочину та покарання, злочинці, а в корупції – корупціонери, є раціональними агентами, які передбачувано реагують на наявні можливості та обмеження. Вони прагнуть максимізувати очікувану корисність, і з цієї точки зору їх поведінка не відрізняється від поведінки інших людей. Рівень злочинності залежить від співвідношення супутніх вигод і витрат усіх видів. Оскільки корумповані представники держави є суб'єктами ризику, імовірність їх виявлення та покарання матиме більший стримуючий вплив на них, ніж суворість покарання. Якщо за будь-яких обставин вигоди від корупційних операцій зростають (наприклад, якщо сума заробітної плати більша), це призводить до збільшення їх кількості. Існують подібні наслідки для зниження вартості укладення цих видів угод: менша ймовірність розголошення та засудження, послаблення санкцій, ослаблення моральних стандартів, які засуджують порушення закону тощо.

Використані джерела:

1. Про боротьбу з корупцією : Закон України від 5 жовтня 1995 р. № 356/95-ВР (втратив чинність 1 січня 2011 р.). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 34. Ст. 266.
2. Камлик М., Невмержицький Є. Корупція в Україні. Київ : Знання, 1998. 186 с.
3. Глушко Є.В. Доктринальне розумінні корупції в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 34. Т. 2. С. 76-79.